

Олег ПІХ

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ НАУКОВІ ВІДНОСИНИ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Проаналізовано українсько-польські інтелектуальні контакти в міжвоєнний період. З'ясовано, що намагаючись уникнути створення українського університету, польська влада йшла на певні поступки українцям. Зазначено, що представники української інтелігенції, які співпрацювали з ліберальною польською елітою, отримали змогу викладати у Варшавському університеті й інших наукових інституціях, а також публікувалися в польських виданнях.

Ключові слова: український університет, політика “прометеїзму”, Український науковий інститут, Комісія з дослідження польсько-українських проблем, українсько-польська наукова співпраця.

У міжвоєнний період, після поразки національно-визвольних змагань, важливим осередком як політичного, так і культурно-наукового життя українців стала Варшава, де перебувало чимало українських емігрантів. Водночас потреба науково-культурного функціонування української спільноти вимагала інституційного оформлення вищих навчальних закладів, створення умов для наукової праці її провідних діячів. Ситуація погіршувалася, зокрема й тому, що після відновлення діяльності Львівського університету українських професорів вже не допустили до викладання і вони були змушені шукати інше місце праці. Переговори й пошуки компромісу з поміркованими представниками польського уряду щодо створення українського університету, незважаючи на досягнуті домовленості, в підсумку закінчилися провалом. Польська влада, зважаючи на внутрішньополітичну боротьбу та суспільні настрої, виявилась не готовою до реальних рішень щодо створення вищої української школи¹. Проблема українського університету мала насамперед політичний підтекст і, як зазначають сучасні дослідники, була тісно пов'язаною із загальним комплексом українсько-польських суперечностей. Здобуття знань рідною мовою могло бути важливим елементом подальшого науково-культурного розвитку та й всього українського національного життя, що, безсумнівно, не відповідало інтересам і політиці польських кіл, особливо в Східній Галичині, де основною мотивацією їх діяльності було закріплення польськості краю. Тому заснування українського університету чи бодай відкриття українських кафедр розглядали як загрозу польському пануванню на цих землях.

¹ *Портнов А.* Наука у вигнанні: Наукова і освітня діяльність української еміграції в міжвоєнній Польщі (1919–1939) / А. Портнов. – Харків, 2008. – С. 110–112. *Kozak S.* Ukraiński Instytut Naukowy w Warszawie (1930–1939) / S. Kozak // *Warszawskie zeszyty ukrainoznawcze.* – 2008. – Zesz. 25–26. – S. 15.

Українське питання в Польщі у міжвоєнний період залишалося вагомим чинником, що характеризував суспільно-політичну діяльність польської влади та спонукав до лібералізації її національної політики. До цього додавалися й зовнішньополітичні обставини. З середини 20-х років ХХ ст. польський уряд, йдучи на певні поступки українцям, намагався вибудувати національну політику, зокрема в контексті протидії радянським впливам. Ідеологію “прометеїзму” як підґрунтя східної політики Польщі розробляв Східний інститут (*Institut Wschodni*), створений 1925 р. у Варшаві, та Інститут дослідження національних справ (*Institut Badań Spraw Narodowościowych*), де працювали польські історики, соціологи, економісти та представники емігрантських середовищ. У складі Східного інституту діяла українська секція. Слухачам секції пропонували курси лекцій щодо різноманітних українських проблем, зокрема Олександра Лотоцького (про українську політичну думку), Мирона Кордуби (з історії України), Богдана Лепкого (з української літератури), Романа Смаль-Стоцького (з української мови)².

Водночас українська наука поступово утверджується також і у стінах Варшавського університету, який став одним з осередків академічного життя українців у Польщі. У різний час у ньому працювали такі відомі вітчизняні вчені, як Іван Огієнко, Мирон Кордуба, Роман Смаль-Стоцький, Дмитро Дорошенко, Олександр Лотоцький, Степан Балей, Василь Біднов, Павло Зайцев, В’ячеслав Заїкін та ін.³. Вперше до викладання у Варшавському університеті українські науковці були допущені після створення 8 лютого 1925 р. Студіум православного богослов’я. Заклад виник на перетині різних релігійних і політичних інтересів. З одного боку, православні церковні очільники хотіли зберегти проросійський вимір установи, з іншого – уряд розраховував на колонізацію молодих священників. Попри те, що на початковому етапі діяльності студіум був достатньо інтернаціональним за викладацьким складом, починаючи з 1926 р. поступово простежується тенденція його українізації як серед викладачів, так і слухачів факультету⁴. Іншим відділом Варшавського університету, де також працювали українські вчені, був гуманітарний факультет, утворений 1 вересня 1927 р. після реорганізації філософського.

Потребу відносної лібералізації національної політики (звісно, в межах що їх допускала польська сторона, зокрема у контексті підтримки гасел “прометеїзму”) та поглиблення співпраці й діалогу українських і польських вчених усвідомлювала частина польських інтелектуалів, зокрема: Адольф Бохенський, Станіслав Лосем, Влодзімеж Бончковський, Леон Васілевський та ін. З-поміж українців з Інститутом дослідження національних справ співпрацювали І. Огієнко, О. Лотоцький, Б. Лепкий, Р. Смаль-Стоцький, М. Кордуба.

Науково-інтелектуальні контакти українських і польських еліт знайшли продовження у започаткуванні кількох спільних проектів, зокрема почав виходити “Biuletyn Polsko-Ukraiński” (ВПУ) – польський часопис, на сторінках якого

² Кульчицька Т. Мирон Кордуба у польських історичних та суспільно-політичних періодичних виданнях (1895–1939) / Т. Кульчицька // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. – Львів, 2007. – Вип. 15. – С. 132.

³ Uniwersytet Warszawski w latach 1915/1916–1934/1935 / [opracował Tadeusz Manteuffel]. – Warszawa, 1936. – S. 84–85, 175, 186, 198.

⁴ Портнов А. Студіум православного богослов’я Варшавського університету (1925–1939) / А. Портнов // Український археографічний щорічник. – 2006. – Вип. 10–11. – С. 388–393.

планували висвітлювати широкий спектр міжнаціональних взаємин українців і поляків, у 1930 р. відкрито Український науковий інститут (УНІ), до діяльності якого активно залучалися й провідні польські діячі.

Зближувати позиції польської та української сторін мав часопис “ВРУ” (1932–1938), головним редактором якого призначено відомого польського публіциста В. Бончковського. Часопис виник у рамках діяльності Східного інституту, завданням якого було зацікавлення польського суспільства справами Сходу та Азії. Підтримали появу видання відомі польські публіцисти і політики, котрі розумілися у джерелах польсько-українських проблем й були готовими шукати шляхів взаємопорозуміння (В. Бончковський, С. Папроцький, Л. Васілевський, С. Стемповський).

За задумом засновників, чи скоріш в офіційному трактуванні його появи, “ВРУ” мав бути спільною справою представників обох народів, місцем обміну думками щодо українсько-польських відносин. Передбачали, що часопис у доступний спосіб поширюватиме об’єктивну та всебічну інформацію про польсько-українські відносини, що допомогло б полякам краще пізнати історію, культуру та політичні прагнення українського народу. Водночас видання мало подолати негативне ставлення українців до поляків і Польської держави, схилити їх до співпраці⁵. Зауважимо, що заснування “ВРУ” відбувалося під контролем Експозитури Другого відділу польського Генерального штабу, хоча редакція бюлетня намагалася максимально замаскувати свої зв’язки з органами державної влади⁶. До того ж, з метою створення враження ширшої суспільної підтримки пропагованих у часописі ідей 8 червня 1933 р. створено Польсько-українське товариство (*Towarzystwo Polsko-Ukraińskie*), офіційною метою якого було проголошено “працю над поглибленням та розбудовою польсько-українського зближення”. Згодом саме воно перейняло видавництво “ВРУ”⁷.

Отже, намагаючись створити враження незаангажованості та відкритості часопису, редакція справді впровадила на шпальтах достатньо ліберальну атмосферу, що дивно контрастувало з рештою видань, які виходили на території Польщі. Так, на його сторінках мали змогу публікуватися українські та польські автори: представники різних ідеологічних і політичних поглядів, які іноді могли не збігатися з головною редакційною лінією політики часопису. Активно співпрацювали з “ВРУ” поляки: Л. Васілевський, Я. С. Лось, П. Дунін-Борковський, С. Папроцький та, звичайно, В. Бончковський, а також українці: І. Кедрин-Рудницький, Д. Дорошенко, П. Шандрук, П. Зайцев, Р. Смаль-Стоцький, М. Кордуба, В. Кубійович, В. Дорошенко, Б. Лепкий, П. Ковжун, М. Андрусак та ін.⁸. Один із найактивніших дописувачів “ВРУ” І. Кедрин-Рудницький у спогадах зазначав: “Звичайно, писати у польських часописах не було легко – не тільки з уваги на питання доступу туди, як ще більше – на спосіб писання. Писати так, як український громадянин, зокрема український журналіст, звик писати в українській газеті для українського читача – було неможливо, бо і цензура була б скреслила і, з погляду доцільності, психологічний підхід до польського читача мусив бути інший. Трудність була в тому, що український автор не міг

⁵ *Walkowiak A.* “Biuletyn Polsko-Ukraiński” 1932–1938 jako głos w kwestii ukraińskiej / *A. Walkowiak // Sprawy Wschodnie.* – 2005. – Nr 2–3(9–10). – S. 105.

⁶ *Портнов А.* Наука у вигнанні... – С. 183.

⁷ *Walkowiak A.* “Biuletyn Polsko-Ukraiński” ... – S. 106.

⁸ *Walkowiak A.* “Biuletyn Polsko-Ukraiński” ... – S. 105.

вирікатися ані свого українського «я», ані теж тієї української тематики, яка його боліла та яку польська сторона примітивізувала, чи просто не визнавала»⁹.

Однак “ВРУ” не був часописом суто публіцистично-політичним, редакція дбала також про те, щоб у кожному номері друкували матеріали з української історії та культури, переклади української поезії та прози, художні репродукції, біографії та портрети відомих людей. В окремих рубриках подавали інформацію про життя української меншини в Польщі та інших європейських країнах, аналізували ситуацію в підрадянській Україні. Регулярно друкували огляди преси, що виходила в Польщі, зокрема української, а також закордонної. На сторінках “ВРУ” з’являлися й статті та огляди про діяльність українських наукових і культурних товариств та інституцій (Українського наукового інституту в Берліні, УНІ, НТШ, Національного музею у Львові, “Просвіти”, “Народного дому” та ін.).

Іншим елементом українсько-польської співпраці в міжвоєнний період, що, на думку польської влади, свідчив про значні поступки польської сторони у вирішенні українського питання, зокрема у науково-освітній галузі, було створення 7 лютого 1930 р. на підставі розпорядження Ради міністрів Польщі Українського наукового інституту у Варшаві¹⁰.

Програмні цілі новоутвореної інституції визначено затвердженням 13 березня 1930 р. статутом і полягали вони в розробці досліджень у галузі господарства, культури й історії українського народу та підготовці кадрів для наукової праці. Також науковці інституту мали змогу проводити наукові відчити в різних академічних установах і товариствах, засновувати курси української мови у Варшаві та інших містах Польщі, видавати наукові розвідки, документи чи переклади українською мовою наукових і літературних праць. В інституті діяли три відділи: українського господарського і громадського життя; української політичної історії та історії культури; історії Церкви¹¹. Після реорганізації в 1932 р. у складі відділів були створені кафедри: теорії права і духовних течій, філології, історії літератури, економічних наук.

Керівним органом інституту була Наукова колегія у складі: О. Лотоцький – директор, керівник кафедр історії, права і духовних течій; Р. Смаль-Стоцький – секретар, очолював кафедру філології; члени колегії: Б. Лепкий – керівник кафедри історії літератури, В. Садовський – кафедри економічних наук. Інститут очолювали О. Лотоцький (1930–1938) і А. Яковлів (1938–1939). Будучи лояльним до польської влади, УНІ майже повністю фінансувався з бюджету Міністерства релігії та народної освіти (близько 80 тис. злотих на рік), і лише незначна частина коштів надходила від видавничої діяльності і як пожертви¹².

Отже, створюючи УНІ та водночас уникаючи кардинальних кроків щодо формування українського університету – однієї з найгостріших тогочасних проблем, польська влада прагнула, з одного боку, зняти певну напругу в цьому питанні та заручитися більшою лояльністю українського середовища, а з іншого – протидіяти радянському впливу на українців, про що свідчить одна з цілей новоутвореної

⁹ *Кедрин І.* Життя–події–люди: Спомини і коментарі / І. Кедрин. – Нью-Йорк, 1976. – С. 136.

¹⁰ *Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Rzeczypospolitej Polskiej.* – Warszawa, 1930. – R. 13. – Nr 3(223), 18 marca 1930, poz. 28. – S. 64–66.

¹¹ *Ibidem.* – R. 13. – Nr 4(224), 28 kwietnia 1930, poz. 54. – S. 105–107.

¹² *Stępień S.* Ukraińskie życie naukowe w Drugiej Rzeczypospolitej / S. Stępień // *Polska-Ukraina Osadczyk* / [pod red.: B. Berdychowskiej, O. Hnatiuk]. – Lublin, 2007. – S. 194.

структури – “підтримка тих галузей української науки, для яких відсутні умови вільного розвитку в Радянській Україні”¹³.

Відтак, незважаючи на те, що праця у Варшавському університеті та УНІ уможливила українським вченим проведення наукових досліджень, такі заходи польської влади свідчили про намагання загальмувати відкриття української вищої школи. На цьому неодноразово наголошували українські науковці, зокрема М. Кордуба, який висловлювався на сторінках преси щодо важливих проблем як для польського, так і українського суспільства. Вчений акцентував на тому, що питання організації українського університету – найактуальніше для українсько-польських відносин, і його якнайшвидше вирішення могло б посприяти порозумінню між обома народами. На думку історика, створення УНІ у Варшаві не вирішило проблеми з відкриття університету, бо ця інституція не мала ні власного професорського складу, ні студентів, не проводила лекційних і семінарських занять, а могла лише видавати наукові дослідження українською мовою. Отже, М. Кордуба виступив проти тверджень редактора “ВРУ” В. Бончковського, який вважав, що відкриття українського університету не на часі та потребує додаткової підготовки польського суспільства, а заснування УНІ могло би стати основою для його створення¹⁴.

На думку деяких істориків, важливе значення при створенні УНІ мало також те, що польський уряд намагався перевести на територію Польщі з сусідньої Чехословаччини українські наукові осередки, оскільки, на переконання влади, українська молодь, яка здобувала там освіту, потрапляла під вплив ОУН і після повернення до Польщі відігравала роль дестабілізуючого чинника¹⁵. Так, до столиці Польської держави переїхало кілька помітних постатей української наукової еміграції: з Праги – Р. Смаль-Стоцький, О. Лотоцький, В. Біднов, із Берліна – Б. Лепкий і Д. Дорошенко, які одержали посади у Варшавському університеті, а згодом очолили УНІ.

Наукову діяльність УНІ проводив у межах роботи тематичних комісій і семінарів. Це були: економічний семінар, правничка комісія, комісія історії літератури, комісія перекладу Святого Письма та богослужбових книг українською мовою, комісія дослідження українського руху, комісія з дослідження українсько-польських проблем. Однією з найважливіших, в рамках якої відбувалася тісна співпраця українських і польських учених, була комісія з дослідження українсько-польських проблем.

Створюючи цю комісію, УНІ звернувся до української і польської інтелігенції із закликом взяти активну участь у її роботі. Зокрема наголошувалося, що незважаючи на політичні перипетії останніх десятиліть та напругу, яка неодноразово виникала у відносинах Польщі та України, вони “мають у своїй історії впродовж століть багато спільних сторінок, дослідження яких має важливе значення для майбутнього обох народів, яким долею судилося бути сусідами. Завданням часу стає потреба дати відповідь на назрілі проблеми, що їх висунула історія у наших відносинах. Об’єктивні наукові дослідження політичних, літературних, культурних

¹³ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych... – S. 64–66.

¹⁴ *Korduba M.* W sprawie uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie / *M. Korduba* // BPU. – 1933 – Nr 2(4). – S. 4–8; *Ejusd.* Kilka dat z dziejów dążeń społeczeństwa ukraińskiego do uzyskania własnego uniwersytetu // BPU. – 1934. – R. 3. – Nr 4. – S. 1–4.

¹⁵ *Портнов А.* Наука у вигнанні... – С. 110.

та економічних взаємовідносин дозволять визначити суттєві та вторинні складові проблеми, а також уникнути старих помилок¹⁶.

Такі заклики одержали підтримку, в комісію увійшло чимало відомих особистостей. Вона складалася з українських і польських представників, (загалом понад 50 осіб). Членами цього наукового осередку були відомі вчені, редактори, політичні та військові діячі: О. Лотоцький, В. Біднов, М. Кордуба, Р. Смаль-Стоцький, Б. Лепкий, П. Зайцев – з української, М. Гандельсман, О. Галецький, В. Бончковський, Г. Пашкевич, Л. Василевський – з польської сторони. Установче засідання відбулося 27 листопада 1933 р., на ньому також затвердили очільників комісії. Керівником (Президентом) комісії обрано М. Гандельсмана, заступниками – С. Шобера й О. Лотоцького, секретарем – Р. Смаль-Стоцького. Комісія працювала у двох секціях: історичну очолював О. Галецький (заступник – М. Кордуба), мовознавчо-філологічну – С. Слонський (заступник – Р. Смаль-Стоцький). Розглядалася можливість у подальшому створення також інших секцій, зокрема економічної. Кожна проводила 3-4 засідання на рік, однак найактивніше працювала саме історична¹⁷.

Під час формування комісії з дослідження українсько-польських проблем українська сторона виношувала далекосяжні плани щодо її функціонування. Зокрема секретар Р. Смаль-Стоцький відзначав доцільність якнайширшого залучення до роботи в секціях студентства, а запропоновані їй обговорені на засіданнях дослідницькі теми мали би брати до уваги при проведенні наукових конференцій та виборі тем докторських дисертацій в університеті¹⁸. Очевидно, такий широкий підхід до роботи комісії дозволив би значно підсилити її вплив, а головне – можна було би винести українську проблематику на широкий загал, поза ті межі, в яких її намагалася позиціонувати офіційна польська влада, тобто – вузькому колі зацікавлених інтелектуалів. Однак такі задуми не вдалося втілити. Комісія переважно обговорювала праці своїх членів, до її роботи іноді залучали деяких студентів, які виступали з рефератами.

Водночас підтримано пропозицію того ж Р. Смаль-Стоцького: дослідження, обговорені на засіданнях, які комісія вважатиме готовими до друку, публікувати у спеціальній серії праць УНІ¹⁹. Так, одним із результатів її діяльності стала підготовка до друку і видання праці Л. Василевського “Українська справа як міжнародне питання” (опублікована польською мовою в 1934 р. як 28 том Праць УНІ). Л. Василевський був одним із небагатьох польських політиків і публіцистів, що залишався відкритим до розуміння української позиції.

Попри обмежені здобутки, вагоме значення у діяльності комісії мало те, що, крім українських вчених, до її складу увійшли надзвичайно авторитетні польські дослідники та публіцисти. Наприклад, очолював комісію один із найповажніших на той час польських істориків, дослідник методології історії, європейського середньовіччя і польсько-українських відносин, один із фундаторів Федерації історичних товариств Східної Європи, професор Варшавського університету Марцелій Гандельсман. Активно співпрацювали з комісією головний редактор “*Biuletynu Polsko-Ukraińskiego*” відомий польський публіцист В. Бончковський та згадуваний

¹⁶ Bulletin de la Commission pour l'Étude des Problèmes Polono-Ukrainiens. – Varsovie, 1935. – Nr 1. – P. 4.

¹⁷ Wiszka E. Emigracja ukraińska w Polsce 1920–1939 / E. Wiszka. – Toruń, 2005. – S. 257–260.

¹⁸ Bulletin de la Commission... – P. 7.

¹⁹ Ibidem.

уже Л. Васілевський – один із провідних діячів Польської соціалістичної партії і соратник Ю. Пілсудського, що мав репутацію “першого українофіла” в міжвоєнній Польщі. Членами комісії були й інші видатні постаті, а, отже, вона здобула значне визнання в науковому середовищі.

Перше робоче засідання історичної секції відбулося 22 лютого 1934 р.²⁰, мовознавчо-філологічної – 9 березня 1934 р.²¹. З доповідей, обговорених на засіданнях історичного відділу Комісії з дослідження українсько-польських проблем, варто відзначити реферати С. Кучинського “Чернігово-Сіверські землі під литовським пануванням з другої половини XIV ст. до 1503 р.”, “Час і місце відокремлення українців від московитів”; М. Переяславського “До історії Руїни”; Г. Яблонського “Міністерство польських справ Української Народної Республіки у 1918–1919 рр.”; М. Кордуби “Два причинки до історії Галицько-Волинського князівства в XIII ст.”, “Становище Володислава Локетка супроти кандидатури Болеслава Тройденевича на Володимирський престіл”; Я. Кіневича “Адам Сапєга і українське питання”; Я. Білецького “Відносини між Україною і Литвою з 1205 по 1246 рр.”. Заслухано також виступи М. Гандельсмана про початок українського національного руху в XIX ст., М. Кордуби, який проаналізував праці Д. Оляничина про відносини між Україною та Пруссією за часів Б. Хмельницького та М. Кубяка про приєднання Сяноцької землі Казимиром Великим до Польщі.

Мовознавчо-філологічна секція аналізувала головню проблеми польсько-українських літературних взаємин у XIX–XX ст., взаємовпливи мовних конструкцій та історичні процеси в Польщі й Україні, які обумовили ці впливи. Обговорено доповіді Ю. Погоновського “Переклади поезій Т. Шевченка польською мовою”, П. Лушпінського “Зв’язок між творами Шевченка і Гошинського та Вальтера Скотта”, рецензію П. Зайцева на працю Ю. Голомбка “Братство св. Кирила і Мефодія в Києві” та ін. У 1938 р. мовознавчо-філологічна секція перетворилася на семінар української філології під керівництвом Р. Смаль-Стоцького.

Комісія з дослідження польсько-українських проблем у 1935–1938 рр. друкувала франкомовне науково-інформаційне видання “Bulletin de la Commission pour l’Étude des Problèmes Polono-Ukrainiens (Бюлетень Комісії з дослідження польсько-українських проблем)” (редактор Р. Смаль-Стоцький), поява якого була зумовлена потребою інформаційного висвітлення її діяльності. На сторінках “Bulletin de la Commission...” французькою мовою публікували резюме наукових нарисів і досліджень, виголошених на засіданнях та результати їх обговорення.

Так, комісія з дослідження українсько-польських проблем не мала значного впливу на вирішення наявних історіографічних чи літературно-філологічних питань. Сам вимір її функціонування, зведений до обговорення окремих праць її представників, не виправдав сподівань українських вчених щодо впровадження наукових досліджень, що стосувалися українсько-польської проблематики, в ширший науковий та інтелектуальний дискурс. Однак надзвичайно важливим був сам факт створення такої наукової комісії. Чи не вперше для спільного вирішення конкретних проблем на паритетних засадах відбулося об’єднання українських і польських науковців.

²⁰ Ibidem. – P. 8.

²¹ Ibidem. – P. 13.

Отже, в міжвоєнний період у Польщі однією з основних проблем було українське питання. Його важливою складовою в науково-освітній царині – створення українського університету, що сприяло б культурному розвитку та формуванню наукового потенціалу українців. Застягуючи, зважаючи на внутрішньополітичні чинники, зі створенням української вищої школи, польська влада водночас змушена була шукати компромісні варіанти співпраці з представниками української еліти. У цій діяльності польський уряд опирався на ту частину польських інтелектуалів, які так чи так виступали за налагодження діалогу з українцями. Залучаючи українських науковців до викладання у Варшавському університеті, створюючи наукові інституції, спонукаючи до контактів представників українських і польських інтелектуальних кіл у діяльності ліберально-публіцистичних часописів та наукових комісій, польська влада прагнула продемонструвати свою демократичність, при цьому не вирішуючи, по суті, важливих українських проблем. Однак така політика все ж мала певні позитивні наслідки для українських науковців, створивши сприятливі умови науково-дослідної праці загалом, яких вони часто були позбавлені на еміграції. Період праці у Варшавському університеті та УНІ став особливо плідним для багатьох українських учених. Водночас співпраця з польським академічним та інтелектуальним середовищем уможливила подальший розвиток українсько-польських відносин та можливість певного порозуміння в царині науки.

Олег Піх. Украинско-польские научные взаимоотношения в межвоенный период

Проанализированы украинско-польские интеллектуальные контакты в межвоенный период. Выяснено, что пытались избежать создания украинского университета, польские власти шли на определенные уступки украинским политикам. Указано, что представители украинской интеллигенции, которые сотрудничали с либеральной польской элитой, получили возможность преподавать в Варшавском университете и других научных учреждениях, а также публиковались в польских изданиях.

Ключевые слова: украинский университет, политика “прометеизма”, Украинский научный институт, комиссия по исследованию польско-украинских проблем, украинско-польское научное сотрудничество.

Oleh Pikh. Ukrainian-Polish academic relations in the interwar period

The paper analyses Ukrainian-Polish intellectual contacts in the interwar period. It establishes that trying to avoid the creation of the Ukrainian university, Polish authorities made certain concessions to Ukrainians. Representatives of the Ukrainian intellectuals, who cooperated with the Polish liberal elite, had the opportunity to teach at the University of Warsaw and other research institutions, as well as to be published in the Polish press.

Key words: the Ukrainian university, policy of “Prometheanism”, the Ukrainian Research Institute, the Research Commission of the Polish-Ukrainian issues, Ukrainian-Polish research cooperation.